



KÖZPONTI
STATISZTIKAI
HIVATAL

MAGYARORSZÁG SZÁMOKBAN

2011



TARTALOM

	Oldal
Általános jelzőszámok	2
1. Népesség, népmozgalom	4
2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség	8
3. Jövedelem, fogyasztás	10
4. Egészségügy	14
5. Oktatás	16
6. Tudomány	18
7. Kultúra, sport.	20
8. Gazdasági növekedés, beruházások	22
9. Egyensúly.	24
10. Árak	26
11. Mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások	28
12. Környezet	38
Kiemelt témák	
Népszámlálás, 2011	40
A magyar tenger és a 800 éves Balatonfüred	48

AT	Ausztria
BE	Belgium
BG	Bulgária
CY	Ciprus
CZ	Csehország
DE	Németország
DK	Dánia
EE	Észtország
ES	Spanyolország
FI	Finnország
FR	Franciaország
GR	Görögország
HU	Magyarország
IE	Írország
IT	Olaszország
LT	Litvánia
LU	Luxemburg
LV	Lettország
MT	Málta
NL	Hollandia
PL	Lengyelország
PT	Portugália
RO	Románia
SE	Svédország
SI	Szlovénia
SK	Szlovákia
UK	Egyesült Királyság

ÁLTALÁNOS JELZŐSZÁMOK

Hivatalos megnevezés	Magyarország
Főváros	Budapest
Hivatalos nyelv	magyar
Pénznem	forint (HUF)
Terület, km ²	93 030
Népesség, ezer fő	9 958
Népsűrűség, fő/km ²	107
Megyék száma	19
Települések száma	3 154
Ebből város	328
Országgyűlési képviselők száma	386
Magyarország európai parlamenti képviselőinek száma	22
Autópályák hossza, km	1 321
Vasúthálózat hossza, km	7 476
Legnagyobb légitikötő	Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér
Legmagasabb pont, m	Kékes, 1014
Leghosszabb folyók, km	Tisza, 596 Duna, 417
Legnagyobb tó, km ²	Balaton, 594
Világörökségi helyszínek száma	8
Védett természeti területek száma	2 128
területe, ezer hektár	892
Erdőterület összesen, ezer hektár	1 922
Éghajlat	kontinentális
Évi középhőmérséklet (Budapest), °C	11,4
Csapadékos napok száma (Budapest)	98

Budapest és néhány európai nagyváros közötti távolság közúton

		(km)	
Athén	1570	London	1670
Belgrád	400	Madrid	2620
Berlín	910	Moszkva	1980
Bécs	250	Párizs	1460
Brüsszel	1370	Pozsony	194
Bukarest	830	Prága	570
Hága	1450	Róma	1250
Helsinki	2570	Stockholm	1920
Kijev	1155	Varsó	680
Koppenhága	1290	Zágráb	342
Ljubljana	432		



CY 26,2

LU 25,1

1. Népeség, népmozgalom

1.1. tábla Főbb népesedési adatok az év elején

Megnevezés	2001	2010	2011	2012
Férfiak, ezer fő	4 851	4 757	4 744	4 732
Nők, ezer fő	5 349	5 257	5 242	5 226
Összesen, ezer fő	10 200	10 014	9 986	9 958
Ezer férfira jutó nő	1 103	1 105	1 105	1 104

A népesség megoszlása a település^{a)} jellege szerint, %

Budapest	17,2	17,2	17,4	17,5
Többi város	52,0	52,2	52,3	52,2
Község	30,8	30,6	30,4	30,3

Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok

Létszám, ezer fő	110	198	207	212
Ebből: állampolgárság szerinti megoszlás, %				
román	38	37	37	36
ukrán	8	9	8	7
német	7	9	10	11
szerb ^{b)}	12	9	8	6
kínai	5	6	6	6
szlovák	1	3	4	4

a) A 2012. január 1-jei közigazgatási besorolás szerint.

b) Montenegróiakkal együtt.

BE 8,2

SE 7,1

UK 6,6

MT 5,9

FR 5,4

DK 5,1

FI 4,8

AT 4,6

NL 4,5

IT 3,7

IE 3,2

EU-27 2,7

SI 2,6

SK 2,2

CZ 1,8

DE 1,1

ES 0,9

PL 0,2

PT -0,1

EE -0,4

GR -1,7

HU -2,4

RO -2,7

BG -5,7

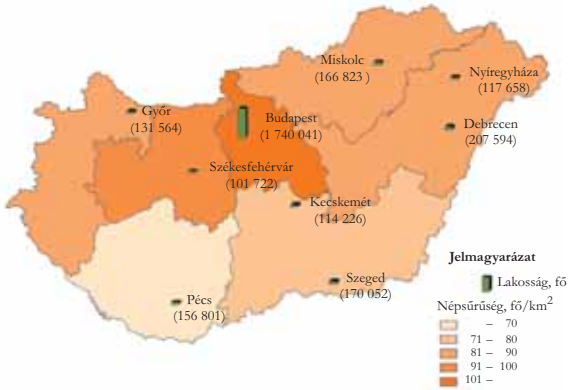
LV -8,8

LT -13,9

1. Az ezer lakosra jutó tényleges szaporodás, fogyás, 2011

(‰)

1.1. ábra Magyarország legnagyobb városainak lakossága és a régiók népsűrűsége, 2012. január 1.

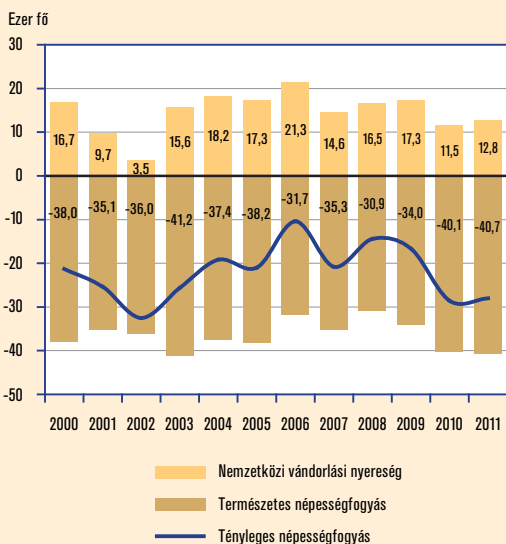


1.2. tábla Főbb népmozgalmi adatok

Megnevezés	2001	2009	2010	2011
Ezer lakosra jutó				
élveszületés	9,5	9,6	9,0	8,8
halálozás	13,0	13,0	13,0	12,9
házasságkötés	4,3	3,7	3,6	3,6
válás	2,4	2,4	2,4	2,3
Csecsemőhalandóság (ezer élveszülöttre)	8,1	5,1	5,3	4,9
Házasságon kívül született gyermek aránya, %	30,3	40,8	40,8	42,3
Teljes termékenységi arányszám	1,31	1,33	1,26	1,24
Születéskor várható átlagos élettartam, év	72,3	74,0	74,4	74,7
férfiak	68,2	70,1	70,5	70,9
nők	76,5	77,9	78,1	78,2

IE	2,07
FR	2,03
SE	1,98
UK	1,94
FI, DK	1,87
BE	1,84
NL	1,79
EE, LU	1,63
EU-27	1,59
SI	1,57
LT	1,55
CY, GR	1,51
BG, CZ	1,49
AT	1,44
IT, SK	1,41
DE	1,39
MT, PL, RO, ES	1,38
PT	1,36
HU	1,25
LV	1,17

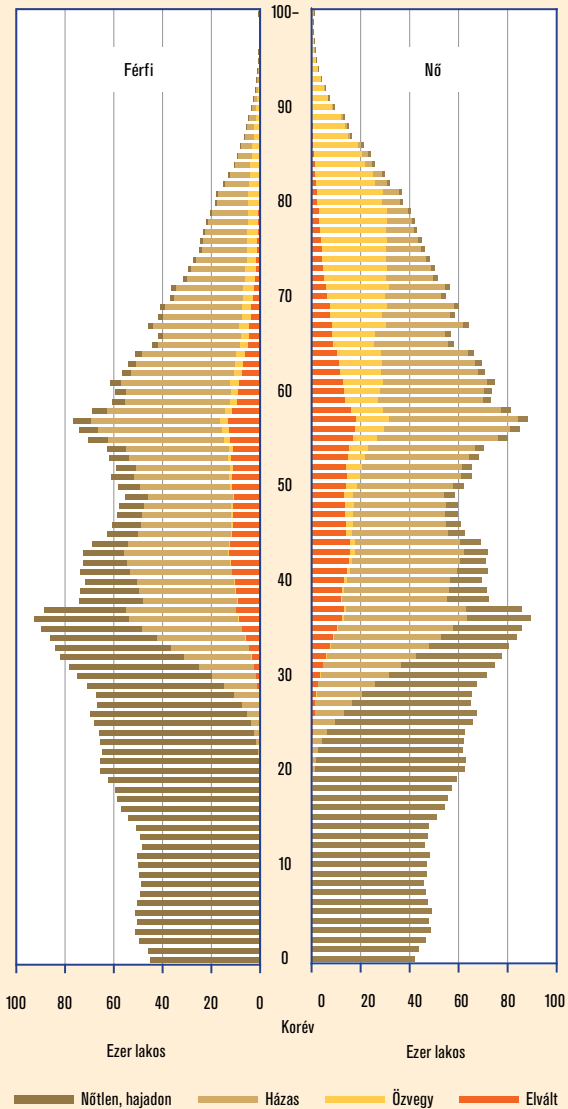
1.2. ábra A népességszámot formáló tényezők



1.3. tábla A népesség korösszetétele, eltartottsági ráta az év elején

Megnevezés	(%)			
	2001	2010	2011	2012
Idősek a gyermekkorúak százalékában	91,3	112,6	114,7	116,6
Korösszetétel				
14 évesek és fiatalabbak	16,6	14,7	14,6	14,5
15–64 évesek	68,3	68,6	68,7	68,6
65 évesek és idősebbek	15,1	16,6	16,7	16,9
A 15–64 évesekhez viszonyítva				
Gyermeknépesség	24,3	21,5	21,2	21,1
Idős népesség	22,2	24,2	24,4	24,6

1.3. ábra A népesség száma nem, életkor és családi állapot* szerint, 2012. január 1.



* Az azonos neműek között 2009. július 1-je óta létesített bejegyzett élettársi kapcsolatban élők adatait a házaspár, az özvegy és az elvált bejegyzett élettársakét az özvegy, illetve elvált családi állapot kategóriák tartalmazzák.

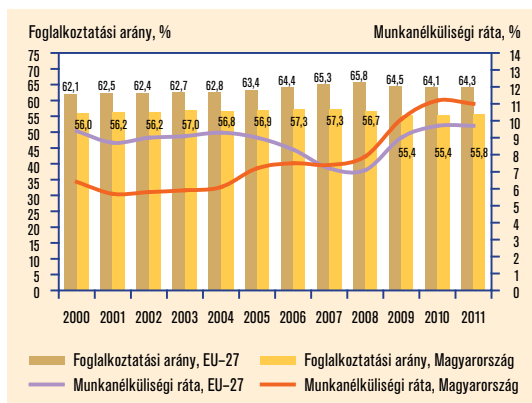
2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség

2.1. tábla A foglalkoztatottság és a munkanélküliség jellemzői

(a 15–64 éves népesség belül)

Megnevezés	2009	2010	2011
Foglalkoztatottság			
Foglalkoztatottak száma, ezer fő	3 751,3	3 750,1	3 779,0
Foglalkoztatási arány, %	55,4	55,4	55,8
férfiak	61,1	60,4	61,2
nők	49,9	50,6	50,6
Részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya, %	5,2	5,5	6,4
Határozott idejű munkaszerződéssel rendelkezők aránya az alkalmazottakon belül, %	8,4	9,6	8,9
Munkanélküliség			
Munkanélküliek száma, ezer fő	420,3	474,5	467,6
Munkanélküliségi ráta, %	10,1	11,2	11,0
férfiak	10,3	11,6	11,0
nők	9,8	10,8	11,0

2.1. ábra A 15–64 éves népesség foglalkoztatási aránya és munkanélküliségi rátája

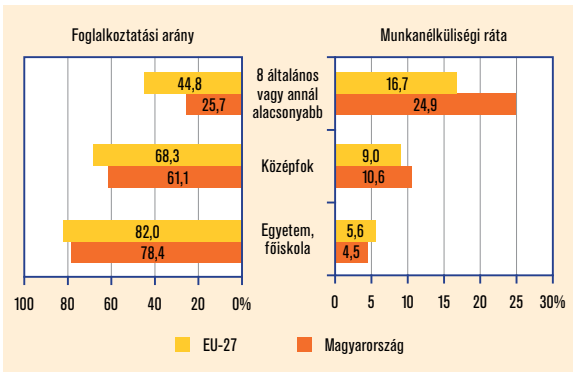


3. A munkanélküliségi ráta, 2011 (a 15–64 éves népességben belül) (%)

2.2. tábla A foglalkoztatottak száma néhány kiemelt nemzetgazdasági ágban, 2011
(a 15–64 éves népességén belül)

Ágazat	Ezer fő	Változás az előző évihez képest, %	A nők aránya, %
Mezőgazdaság	182,4	+7,7	25,3
Ipar	906,2	+3,0	36,4
Ebből:			
feldolgozóipar	806,3	+2,8	37,9
energiaipar	38,0	+2,2	26,1
Építőipar	262,3	-4,9	7,1
Kereskedelem, gépjárműjavítás	541,8	+0,9	52,8
Szállítás, raktározás	258,2	0,0	26,6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	162,5	+5,9	59,0
Információ, kommunikáció	91,5	-4,5	29,3
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	91,5	+1,0	63,8
Ingatlanügyletek	21,0	+1,0	49,5
Közigazgatás, egészségügy, oktatás, egyéb közösségi szolgáltatás	947,3	-1,5	68,0
Nemzetgazdaság összesen	3 779,0	+0,8	46,0

2.2. ábra Foglalkoztatási arány és munkanélküliségi ráta a legmagasabb iskolai végzettség szerint, 2011
(a 15–64 éves népességén belül)



3. Jövedelem, fogyasztás

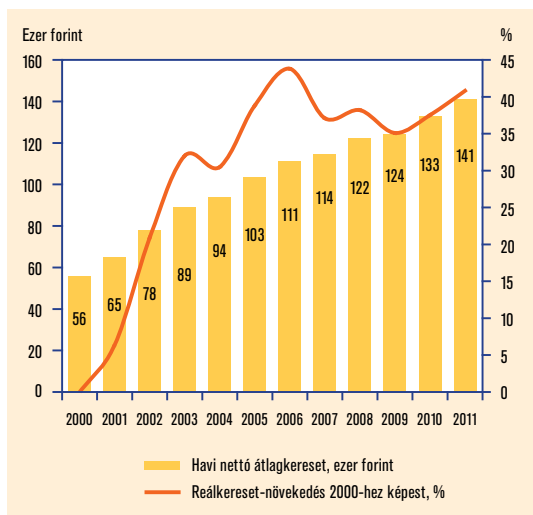
JÖVEDELEM

3.1. tábla Jövedelemalakulás

(előző év = 100,0)

Megnevezés	2008	2009	2010	2011
Egy főre jutó reáljövedelem	98,5	96,4	97,1	102,6
Egy keresőre jutó reálbér	100,8	97,7	101,8	102,4
Egy ellátottra jutó nyugdíj reálértéke	103,4	94,3	99,1	101,2
Természetbeni társadalmi juttatások volumene	101,3	99,1	95,6	99,8

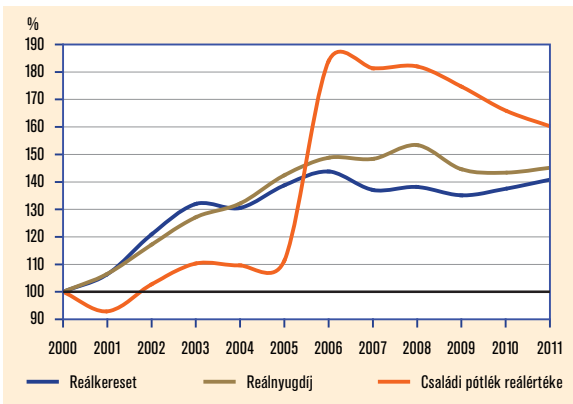
3.1. ábra Kerestek



3.2. tábla Havi átlagkereset állományfőcsoportok szerint

Állományfőcsoport	2009	2010	2011
Bruttó átlagkereset, forint			
Fizikai foglalkozásúak	131 854	136 257	144 233
Szellemi foglalkozásúak	270 564	273 059	284 061
Nemzetgazdaság összesen	199 837	202 525	213 094
Nettó átlagkereset, forint			
Fizikai foglalkozásúak	91 803	97 626	100 352
Szellemi foglalkozásúak	157 732	169 834	183 199
Nemzetgazdaság összesen	124 116	132 604	141 151

3.2. ábra A keresetek, a nyugdíj és családi pótlék reálértékének alakulása (2000 = 100)



3.3. tábla Nyugdíj és családi támogatások, 2011

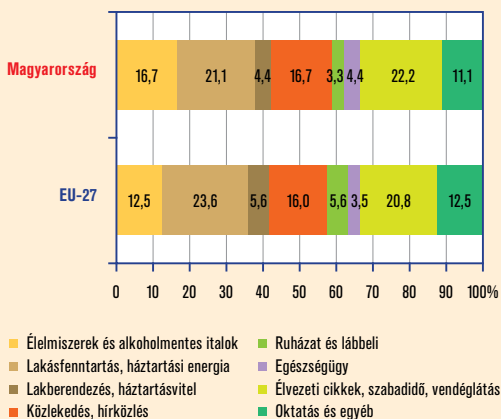
Megnevezés	Nyugdíj	Gyes	Gyed	Családi pótlék
Ellátásra fordított kiadás, milliárd forint	3 177,7	63,0	89,3	350,5
Ellátásra fordított kiadás a GDP százalékában	11,3	0,2	0,3	1,2
Ellátásban részesülők átlagos száma, ezer	2 900,7	169,7	87,7	1 190,7 ^{a)}
Az ellátás havi átlagos összege, forint	91 292	30 929	83 959	24 528 ^{b)}

a) Családok száma.

b) Egy családra számítva.

FOGYASZTÁS

3.3. ábra A háztartások kiadásainak szerkezete Magyarországon és az Európai Unióban, 2011*



* Az egy főre jutó vásárlóerő-paritáson számított adatok alapján.

3.4. tábla A háztartások tényleges fogyasztásának alakulása

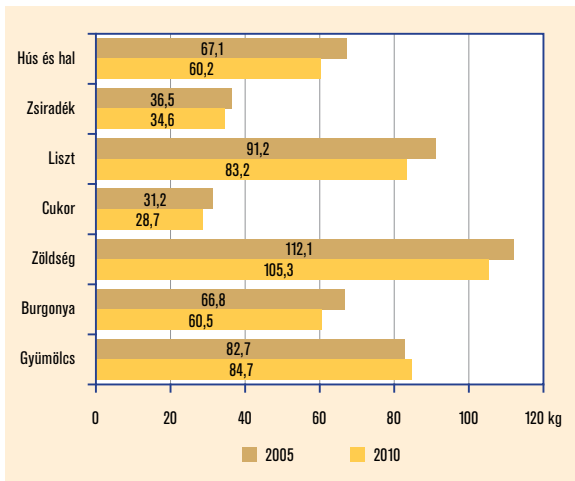
Megnevezés	2009	2010	2011	
	volumen, előző év=100,0			megosztás, %
Háztartások fogyasztási kiadása	93,6	97,9	100,0	80,9
Természetbeni társadalmi juttatás, kormányzattól	96,6	95,1	101,2	16,9
Természetbeni társadalmi juttatás, nonprofit intézményektől	100,0	96,2	99,7	2,3
Összesen	94,3	97,3	100,2	100,0

5. A háztartások végső fogyasztási kiadása a GDP százalékában, 2011

3.5. tábla Száz háztartásra jutó tartós fogyasztási cikk, 2011

Tartós fogyasztási cikk	Gyermek-telen háztartások	Gyermekes háztartások	Legalsó jövedelmi tízed	Legfelső jövedelmi tízed	Összesen
Mosogatógép	9	18	5	23	12
Mikrohullámú sütő	86	94	75	93	89
Mosógép, automata és félautomata	82	89	61	93	84
Légkondicionáló	3	6	1	11	4
Televízió, színes	150	186	146	178	164
Ebből: plazma, LCD	14	21	8	31	16
Digitális fényképezőgép	28	56	20	65	38
DVD	43	80	52	68	57
Házimozi-berendezés	6	15	7	13	9
Asztali számítógép (PC)	37	81	43	65	53
Hordozható számítógép	17	33	10	43	23
Mobiltelefon	143	262	183	177	186
Személygépkocsi	48	75	28	80	58

3.4. ábra Egy főre jutó éves élelmiszer-fogyasztás alakulása

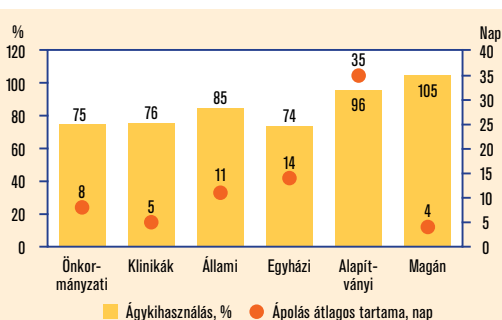


4. Egészségügy

4.1. tábla Egészségügyi alapellátás, fekvőbeteg-ellátás

Megnevezés	2008	2009	2010
Alapellátás			
Egy háziiorvosra, házi gyermekorvosra jutó lakos, fő	1 529	1 536	1 548
Egy háziiorvos rendelésén évente megjelent beteg	10 163	11 037	10 994
Egy háziiorvos által évente lakáson meglátogatott beteg	593	588	586
Egy háziiorvosra jutó szakrendelésre irányítás	2 212	2 229	2 255
Egy háziiorvosra jutó kórházba utalás	87	80	84
Egy ápolóra jutó látogatások évente	370	351	329
Munkahelyi foglalkozás-egészségügyi vizsgálatok száma, ezer	123	49	51
Egy gyógyszerterárra jutó lakos	4 270	4 032	3 935
Fekvőbeteg-ellátás			
Működő kórházi ágyak, tízezer lakosra	71	71	71
Az aktív ágyak aránya, %	62	62	62
Ápolási napok száma, millió	20,1	20,1	19,9
Ápolás átlagos tartama, aktív osztályon, nap	5,5	5,3	5,3
Ápolás átlagos tartama, krónikus osztályon, nap	27,4	27,6	28,4
Elbocsátott betegek száma, ezer	2 508	2 528	2 458
Egynapos kórházi ellátás, ezer eset	121,9	129,5	130,1

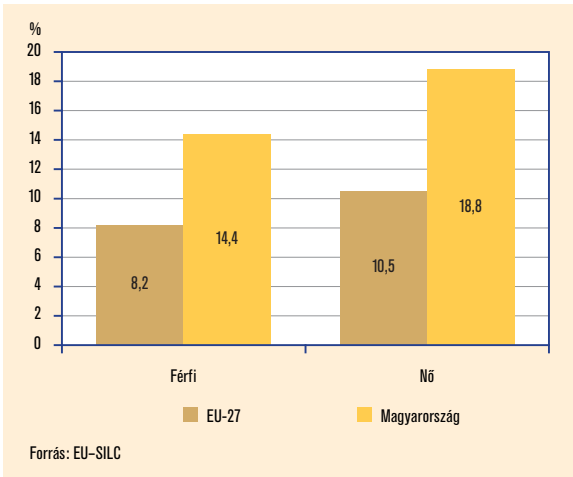
4.1. ábra A kórházak működése, 2011



4.2. tábla A járóbeteg-szakellátás leglátogatottabb rendeléseinek száz lakosra jutó száma, 2010

Szakmafőcsoport	Megjelenési esetek	Beavatkozások	Teljesített szakorvosi munkaórák
Laboratóriumi diagnosztika	134	1 583	7
Fizioterápia	70	367	1
Fogászat	71	196	46
Szemészet	24	124	7
Reumatológia	28	130	7
Belgyógyászat	40	110	14
Fül-, orr-, gégegyógyászat	21	73	5
Neurológia	12	75	5
Csecsemő- és gyermekgyógyászat	17	73	8
Sebészet	26	76	7

4.2. ábra Az egészségüket rossznak vagy nagyon rossznak tartók aránya, 2010



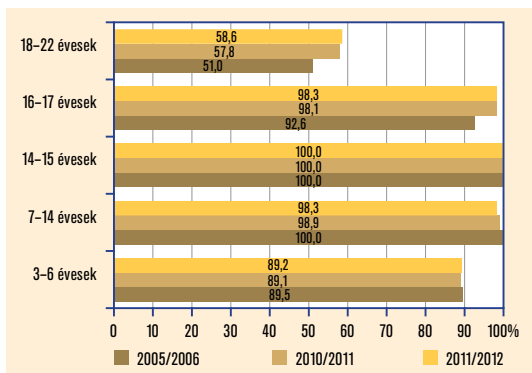
5. Oktatás

5.1. tábla A 2011/2012. tanév adatai⁺

Megnevezés	Óvoda	Általános iskola	Szakiskola	Középiskola	Főiskola, egyetem
Nappali tagozatosok száma, ezer	341,2	747,6	139,2	428,3	241,6
Ebből:					
leányok aránya, %	48,3	48,2	36,8	52,6	52,4
állami, önkormányzati intézményben tanulók aránya, %	92,6	89,7	83,5	76,9	88,8
Egy csoportra/osztályra jutó gyermek/tanuló	23,4	20,3	22,6	27,0	–
Egy pedagógusra jutó tanuló	11,2	10,3	13,2	11,5	16,8 ^{a)}

a) Az összes hallgatóhoz viszonyítva.

5.1. ábra A nappali tagozaton tanulók aránya a megfelelő korúak százalékában



5.2. tábla Érettségizettek, diplomások

Megnevezés	2009	2010	2011
Érettségizettek a 18 évesek százalékában	61,8	64,4	65,7
Oklevelet szerzettek a 22 évesek százalékában	28,2	30,3	28,0
A 20–24 évesek közül legalább középfokú végzettségű, %	84,0	84,0	83,3
A 25–64 évesek iskolai végzettség szerint, %			
legfeljebb alapfokú végzettségű	19,4	18,7	18,2
legalább középfokú végzettségű	80,6	81,3	81,8
felsőfokú végzettségű	19,9	20,1	21,1

7. A kötelező iskolaelőkészítő évet megelőző óvodai ellátásban részesülők aránya a 4–5 évesek között, 2010 (%)

5.3. tábla A felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő nappali tagozatos hallgatók képzési területenként* (%)

Megnevezés	2001/2002	2011/2012 ⁺
Tanárképzés, oktatástudomány	14,1	4,7
Művészetek	2,2	2,9
Humán tudományok	10,4	8,5
Társadalomtudományok	11,0	10,2
Gazdaság és irányítás	13,9	17,8
Jog	5,0	4,0
Természettudományok	2,9	5,3
Informatika	3,9	3,5
Műszaki tudományok	15,6	20,2
Mezőgazdaság	3,6	2,4
Egészségügy, szociális gondoskodás	9,1	11,5
Szolgáltatás	8,3	8,6
Képzési terület szerint nem besorolható	–	0,3
Összesen	100,0	100,0

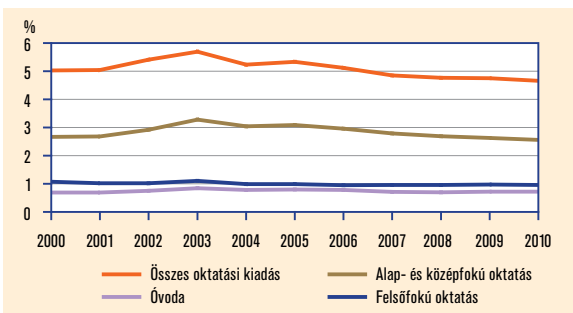
* Az egyetemi, főiskolai és osztatlan képzésben részt vevőkkel együtt.

5.4. tábla Oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások (%)

Megnevezés	2008/2009	2010/2011	2011/2012
Az általános iskolások közül napközi otthoni ellátásban részesül	42,8	46,1	46,5
étkeztetésben részesül	65,4	71,0	73,0
A szakiskolások közül kollégiumban lakik	9,7	8,1	7,8
A középiskolásokból: kollégiumban lakik	9,8	9,1	8,9
étkeztetésben részesül	20,8	19,9	19,7
ösztöndíjas	2,2	1,9	1,4
A felsőfokú alap- és mesterképzésben részt vevő tanulók közül ^{a)} kollégiumban lakik	20,1	18,9	18,7

a) Az egyetemi, főiskolai és osztatlan képzésben részt vevőkkel együtt.

5.2. ábra A költségvetés oktatási kiadásai a GDP százalékában



6. Tudomány

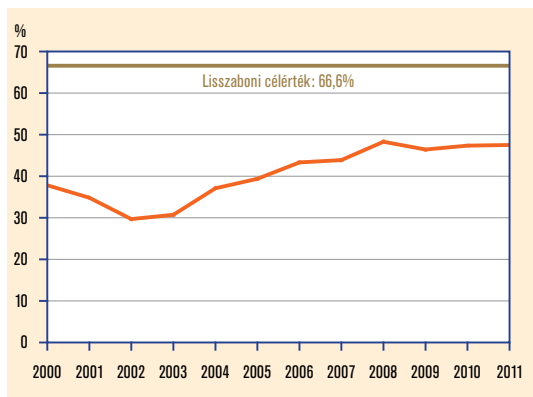
6.1. tábla A kutatás-fejlesztés adatai szektorok szerint, 2011

Megnevezés	Állam- ház- tartási szektor	Felső- oktatási szektor	Vállal- kozási- szektor	Össze- sen
Ráfordítások, millió forint	53 036	67 924	210 073	336 537 ^{b)}
Dolgozók tényleges létszáma, fő	10 156	24 404	20 826	55 386
Kutatók tényleges létszáma, fő	6 237	17 059	13 649	36 945
Nők aránya a kutatók között, %	41,1	36,7	21,2	31,7
Száz kutatóra jutó magyar nyelvű cikk, ^{a)} darab	65	180	7	65
Száz kutatóra jutó idegen nyelvű cikk, ^{a)} darab	73	166	5	62

a) A jelzett mutatók az ún. számított létszám – a teljes munkaidőben K+F-tevékenységet végző dolgozókra vetített létszám – alapján készültek.

b) Tartalmazza a tudományos fokozattal rendelkezők tiszteletdíjára, illetménykiegészítésére és ösztöndíjasok illetményére költségvetési forrásból kifizetett összegeket is.

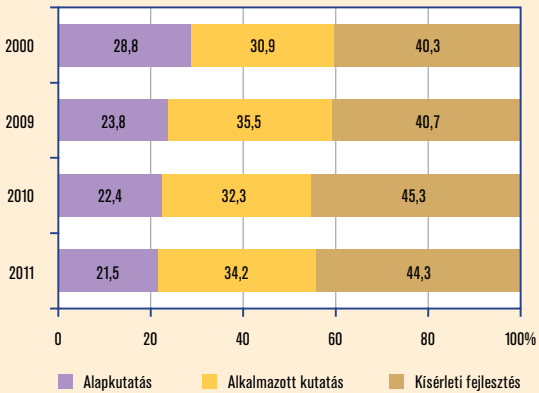
6.1. ábra A K+F-ráfordításokból a vállalkozások által finanszírozott hányad



8. Összes K+F-ráfordítás a GDP százalékában, 2010

(%)

6.2. ábra A K+F-ráfordítások felhasználásának alakulása



6.2. tábla Kutatók* megoszlása tudományági besorolás szerint, 2011

Tudományág	Megoszlás, %
Természettudományok	24,3
Műszaki tudományok	31,5
Orvostudományok	12,2
Agrártudományok	5,4
Társadalomtudományok	15,3
Bölcsészettudományok	11,3
Összesen	100,0

* A kutatók tényleges létszáma alapján számítva.

7. Kultúra, sport

7.1. tábla A kulturális élet néhány mutatója

Megnevezés	2009	2010	2011
Kiadott könyvek és füzetek száma	13 562	12 997	12 456
Kiadott könyvek és füzetek példányszáma, ezer	37 626	34 416	34 251
Mozilátogatás ezer lakosra	1 068	1 111	..
Színházlátogatás ezer lakosra ^{a)}	448	458	475
Hangverseny-látogató ezer lakosra ^{b)}	122	99	120
Múzeumlátogatás ezer lakosra	949	946	845

a) 2009-től bővült az alternatív színházakkal.

b) 2008-tól bővült az adatszolgáltatók köre.

7.2. tábla Könyvek a szerző nemzetisége szerint

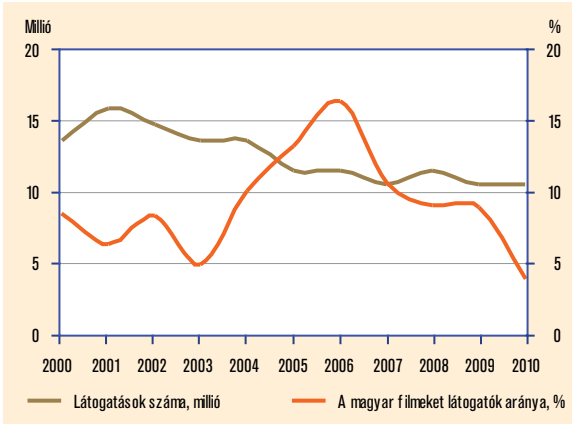
Megnevezés	2009	2010	2011	
	mennyiség, darab			előző év = 100,0
Kiadott könyv összesen	12 841	12 480	11 821	94,7
Ebből:				
magyar	9 281	8 929	8 429	94,4
amerikai (USA)	1 597	1 740	1 711	98,3
német	533	487	421	86,4
angol	485	458	418	91,3
francia	168	185	165	89,2
Ebből:				
Ifjúsági és gyermekirodalom összesen	924	1 062	1 141	107,4
Ebből:				
magyar	373	456	548	120,2
amerikai (USA)	194	260	273	105,0
német	81	102	77	75,5
angol	121	106	61	57,5
francia	22	40	35	87,5

7.3. tábla A színházak vendégszereplése, 2011

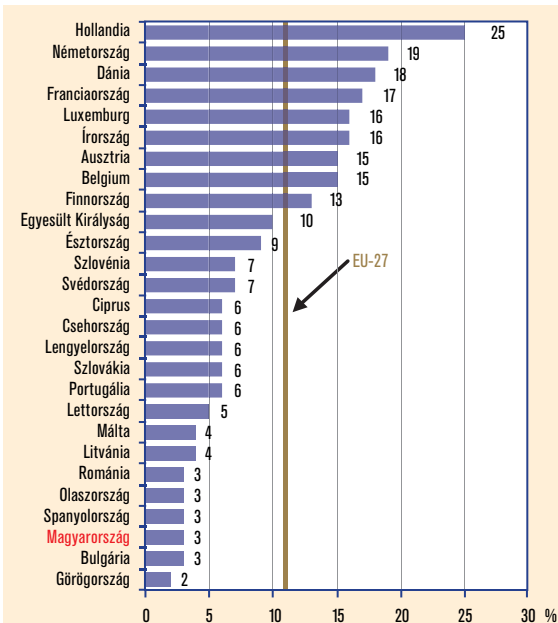
Megnevezés	Hazai színházak külföldön	Külföldi színházak Magyarországon
Országok száma	39	38
Előadások száma	630	344
Látogatók száma, ezer	135	60
Egy előadásra jutó látogató	214	174

9. Művészeti képzési terület hallgatói az összes hallgató százalékában, 2010

7.1. ábra Mozilátogatások



7.2. ábra A sportklubokat igénybe vevők aránya a sporttevékenységet űzők között, 2009



Forrás: Eurobarometer.

LT, LV 114,8

8. Gazdasági növekedés, beruházások

8.1. tábla A bruttó hazai termék alakulása

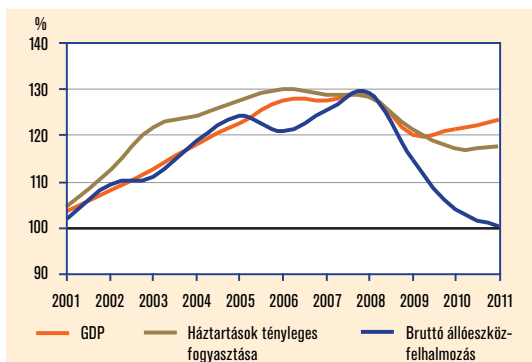
(%)

Nemzetgazdasági ág	Meg- oszlás, %, 2011 ^a)	Volumenváltozás		
		2009	2010	2011
GDP összesen	100,0	-6,8	1,3	1,6
Ebből:				
mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	4,5	-13,2	-14,9	22,4
ipar	27,0	-14,4	11,4	2,9
építőipar	4,0	-3,6	-9,0	-5,3
kereskedelem, gépjárműjavítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	11,7	-16,6	-3,5	0,7
szállítás, raktározás	6,2	-9,2	3,2	0,3
információ, kommunikáció	5,1	7,9	2,0	2,4
pénzügyi, biztosítási tevékenység	4,5	0,5	-4,7	-5,6
ingatlanügyletek	8,7	2,9	-0,2	0,3
közigazgatás, védelem; kötelező TB; oktatás, humán egészségügyi, szociális ellátás	17,0	0,0	0,2	2,0
GDP belföldi felhasználása összesen	93,3	-10,5	-0,5	0,1
Ebből:				
háztartások tényleges fogyasztása	63,7	-5,6	-3,3	0,4
közösségi fogyasztás	10,1	2,6	3,8	-0,3
Végso fogyasztás összesen	73,8	-4,5	-2,3	0,3
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	17,9	-11,1	-9,5	-3,6

a) A termelés esetében ágazatok összesen, alapáron = 100,0; a felhasználás esetében GDP összesen = 100,0.

8.1. ábra A GDP és fő felhasználási tételeinek alakulása

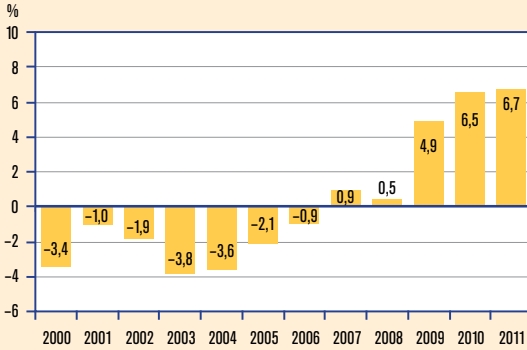
(2000 = 100)



10. Az egy főre jutó GDP volumenindexe, 2011

(előző év=100,0)

8.2. ábra Kiviteli (+), illetve behozatali (-) többlet a GDP arányában



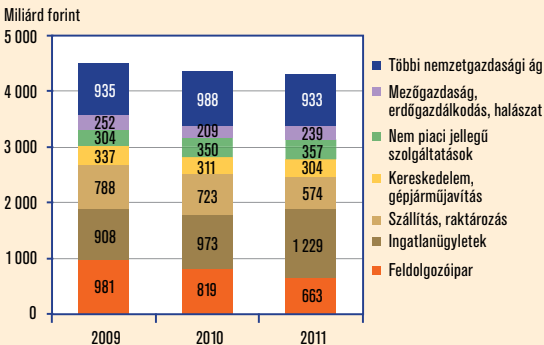
8.2. tábla A külföldiek közvetlen tőkebefektetései Magyarországon és a rezidensek befektetései külföldön* (állományi értékek az év végén)

(milliárd forint)

Év	Külfölditőke-állomány Magyarországon	Magyar tőkeállomány külföldön
2000	6 512	364
2009	18 582	3 712
2010	18 909	4 285
2011	20 133	5 776

* Adatforrás: Magyar Nemzeti Bank; egyéb tőkeozgások adataival együtt; a vállalatcsoporton belüli pénzközvetítő szerepet játszó speciális célú vállalatok adatai nélkül.

8.3. ábra A beruházási ráfordítások



9. Egyensúly

9.1. tábla A folyó fizetési mérleg és részmérlegeinek egyenlege*

(millió euró)

Megnevezés	2009	2010	2011
A folyó fizetési mérleg egyenlege	-202	1 033	910
Ebből:			
árúk	2 341	3 215	3 360
szolgáltatások	1 986	2 932	3 225
jövedelmek	-4 935	-5 459	-6 155
viszonytalan folyó átutalások	404	345	480

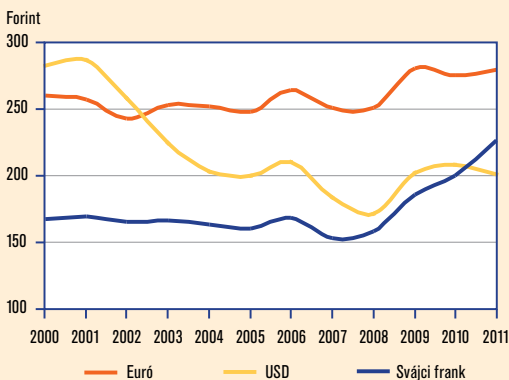
* Adatforrás: Magyar Nemzeti Bank.

9.2. tábla Az államháztartás és alrendszerének egyenlege
(az Európai Számlarendszer szerint)

(milliárd forint)

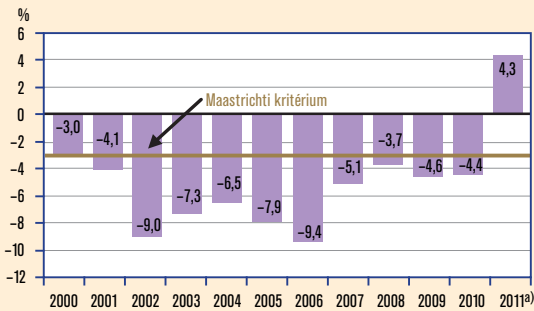
Megnevezés	2009	2010	2011
Államháztartás	-1 161	-1 185	1 187
Ebből:			
központi kormányzat	-953	-994	974
társadalombiztosítási alapok	-109	34	37
helyi önkormányzatok	-99	-225	176

9.1. ábra Éves átlagos devizaárfolyamok alakulása



11. A kormányzati szektor „maastrichti” adóssága a bruttó hazai termék százalékában, 2011 vége

9.2. ábra A kormányzati szektor maastrichti kritérium szerinti hiánya a bruttó hazai termékhez viszonyítva



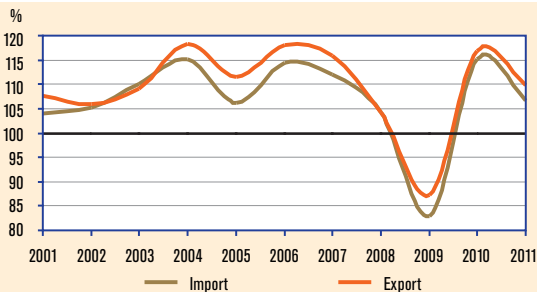
a) A magán-nyugdíjpénztári vagyon állam részére történő átadásával együtt.

9.2. tábla A termékek és szolgáltatások külkereskedelmi forgalma, 2011

(millió euró)

Megnevezés	Import	Export	Egyenleg
Termékek			
Élelmiszerek, italok, dohány	3 893	6 020	2 127
Nyersanyagok	1 871	2 436	565
Energiahordozók	9 013	2 898	-6 115
Feldolgozott termékek	24 370	23 418	-953
Gépek és szállítóeszközök	33 769	45 205	11 436
Összesen	72 917	79 978	7 061
Szolgáltatások			
Turizmus	1 793	4 038	2 245
Szállítási szolgáltatások	2 259	3 313	1 054
Üzleti szolgáltatások	7 851	8 071	220
Kormányzati szolgáltatás	126	92	-34
Összesen	12 029	15 512	3 483

9.3. ábra A termékimport és -export volumenének alakulása (előző év = 100)



10. Árak

10.1. tábla A fogyasztói árak alakulása

(előző év =100,0)

Megnevezés	2009	2010	2011
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	103,9	102,8	107,3
Szeszes italok, dohányárak	107,8	108,8	100,2
Ruházat és lábbeli	100,6	99,7	103,0
Lakásszolgáltatás, víz, villamos energia, gáz és egyéb tüzelőanyagok	107,7	105,5	104,6
Lakberendezés, lakásfelszerelés, -karbantartás	103,3	101,7	100,3
Egészségügy	103,4	105,2	102,9
Közlekedés és szállítás	100,6	111,2	107,1
Távközlés	101,0	101,0	100,7
Szabadidő és kultúra	103,0	102,9	100,6
Oktatás	100,7	100,6	99,7
Vendéglátás és szálláshely-szolgáltatás	106,2	104,2	102,7
Egyéb termékek és szolgáltatások	104,5	102,2	100,9
Összesen	104,2	104,9	103,9

10.2. tábla Külkereskedelmiár-indexek és cserearány-mutatók

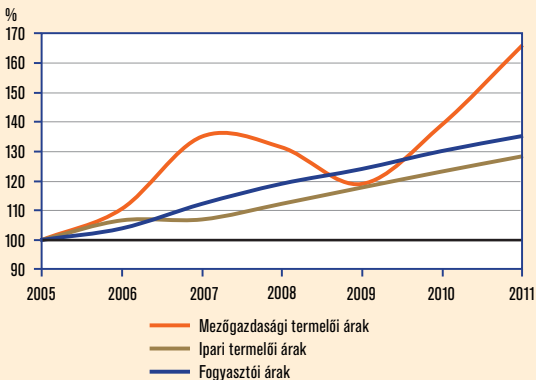
(előző év=100,0)

Megnevezés	2009	2010	2011
Behozataliár-index	101,2	101,7	105,0
Kiviteliár-index	103,0	101,6	102,9
Cserearány-mutató	101,8	99,9	98,0

10.3. tábla Egyes termékek és szolgáltatások fogyasztói átlagára
(forint)

Megnevezés	2009	2010	2011
Sertéshús, comb, csont és csülök nélkül, kg	1 160	1 110	1 150
Kenyér, házi jellegű, kg	293	295	321
Tej, 2,8%, liter	201	201	226
Finomliszt, kg	123	122	172
Kristálycukor, kg	215	192	300
Burgonya, kg	110	140	161
Világos sör, 0,5 literes	155	172	176
LCD televízió, 76–82 cm, darab	131 830	123 439	110 680
Múzeumi belépőjegy, darab	597	641	666
Általános havibérlet, darab	6 280	6 710	6 810
Autóbenzin, ólommentes, 95 oktánszámú, liter	278	336	383
Gázolaj, liter	267	320	380
Villamos energia, általános, 10 kW/h	449	466	468
Földgáz, vezetékes, 10 m ³	1 070	1 150	1 270
Vízdíj, m ³	300	301	316

10.1. ábra Termelői és fogyasztói árak alakulása
(2005 = 100)

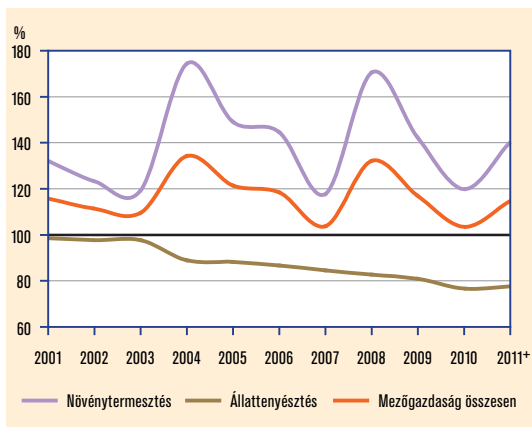


DK	912
FR	607
BG	531
LT	519
LV	434
CZ	396
HU	376
DE	295
EU-27	273
RO	271
PL	249
EE	242
UK	239
SE	233
SK	226
AT	181
BE	170
LU	164
IE	150
GR	141
FI	135
ES	122
IT	114
NL	82
SI	75
MT	31
CY	19
PT	10

11. Mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások

MEZŐGAZDASÁG

11.1. ábra A mezőgazdaság bruttó termelése
(2000=100)



11.1. tábla Alapvető növényi termékek termelése

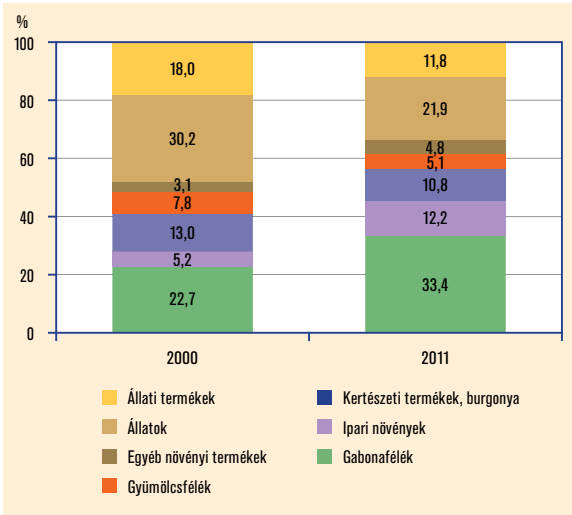
Megnevezés	2009	2010	2011 ⁺	
	ezer tonna			az EU-27 százalékában ^{a)}
Búza	4 419	3 745	4 107	2,7
Kukorica	7 528	6 985	7 992	12,1
Napraforgó	1 256	970	1 375	14,0
Cukorrépa	737	819	856	0,8
Zöldség	1 614	1 144	1 475	1,8
Gyümölcs	884	766	513	1,8
Szőlő	550	295	450	1,2

a) 2010. évi adat.

13. Egy főre jutó búza termésmennyisége, 2010

(kilogramm)

11.2. ábra A mezőgazdasági termékek termelési szerkezete



11.2. tábla Állatállomány (december 1.)

(ezer darab)

Megnevezés	2009	2010	2011
Szarvasmarha	700	682	694
Sertés	3 247	3 169	3 025
Juh	1 223	1 181	1 081
Baromfi	40 264	42 213	41 488
Ló	61	65	74

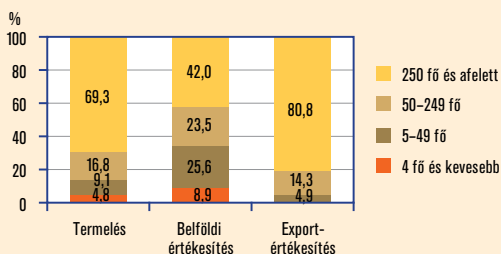
11.3. tábla A fontosabb állati termékek termelése

Megnevezés	2009	2010	2011 ⁺	
	természetes mértékegységben			az EU-27 százalékában ^{a)}
Vágóállat, ezer tonna	1 356	1 329	1 361	..
Tehéntej, millió liter	1 712	1 641	1 690	1,1
Tyúktojás, millió darab	2 741	2 732	2 487	2,3
Gyapjú, tonna	4 483	4 070	3 989	2,2
Méz, tonna	22 000	16 500	19 800	8,1

a) 2010. évi adat.

IPAR, ÉPÍTŐIPAR, LAKÁS

11.3. ábra Az ipari termelés és értékesítés vállalatnagyság szerinti megoszlása, 2011



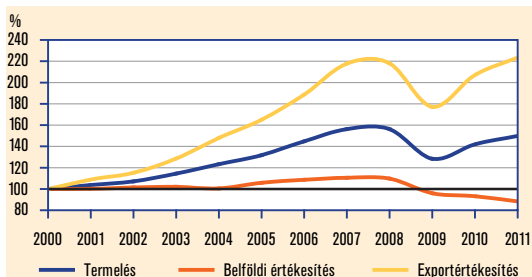
11.4. tábla Az ipari termelés és értékesítés megoszlása,* 2011 (%)

Ágazat, ágazatcsoport	Főbb ágazatcsoportok részesedése az ipari ^{a)}		
	termelésből	export-	belföldi
		értékesítésből	
Gépipar	46,5	63,2	7,7
Vegyipar	20,5	15,4	20,1
Élelmiszeripar	10,1	5,1	13,3
Energiaipar	6,8	3,0	44,9
Kohászat, fémfeldolgozás	7,0	6,2	5,3
Egyéb	9,1	7,2	8,6
Összesen	100,0	100,0	100,0

* Víz és hulladékgazdálkodás nélkül.

a) Folyó áron, a legalább 5 főt foglalkoztató gazdálkodói kör = 100,0.

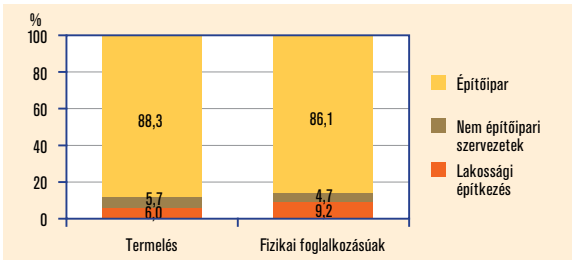
11.4. ábra Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (2000 = 100)



14. Az ipar aránya a bruttó hozzáadott értékben, 2011 (%)

(%)

11.5. tábla Építőipari tevékenység kivitelezők szerint, 2010

11.5. tábla Az építőipari termelés volumenindexei
(előző év = 100,0)

Megnevezés	2009	2010	2011
Épületek építése	87,4	94,5	88,7
Egyéb építmények építése	106,2	84,5	96,2
Építőipari szervezetek összesen	95,7	89,6	92,2

11.6. tábla Lakásépítés, megszűnés

Megnevezés	2009	2010	2011
Épített lakások száma	31 994	20 823	12 655
Megszűnt lakások száma	4 140	2 549	2 752
Épített lakások átlagos alapterülete, m ²	89	92	103

11.7. tábla Lakásállomány, laksűrűség, 2011*

Régió	Lakás-állomány		Átlagos alapterület, m ²		Száz lakott lakásra jutó lakó	
	ezer db	a 2001. évi százalékában	2001	2011	2001	2011
Közép-Magyarország	1 375	113,2	69	72	252	238
Közép-Dunántúl	452	107,5	75	78	276	258
Nyugat-Dunántúl	425	110,3	79	82	278	258
Dél-Dunántúl	404	105,7	78	81	274	256
Észak-Magyarország	508	102,3	76	79	275	262
Észak-Alföld	620	105,5	75	78	280	264
Dél-Alföld	599	103,8	77	80	258	243
Ország összesen	4 383	107,8	74	77	267	251

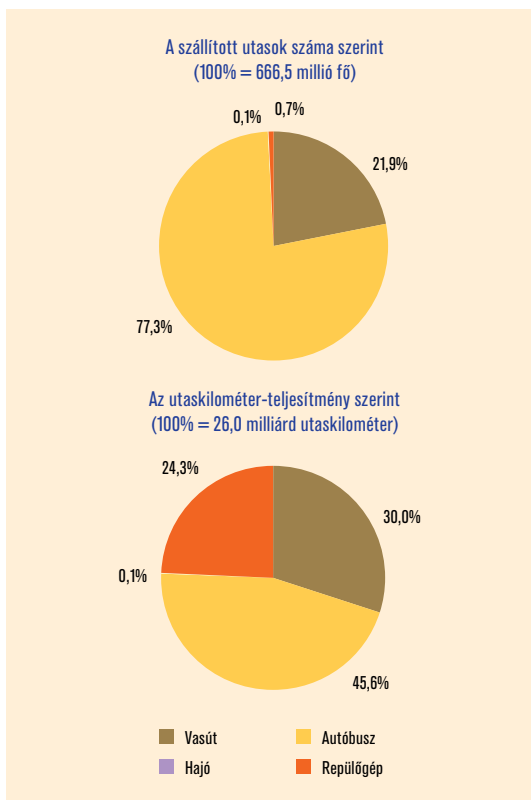
* Népszámlálás 2011, előzetes adatok.

SZÁLLÍTÁS

11.8. tábla Áruszállítási teljesítmények, 2011

Megnevezés	Teljesítmény, milliárd árutonna-kilométer	A teljesítmény alakulása, előző év = 100,0	A nemzetközi forgalom részaránya, %
Vasúti	9,1	103,5	87,2
Közúti	34,5	102,4	69,5
Belvízi	1,8	76,9	99,8
Csővezeték	5,6	99,3	79,9
Összesen	51,1	101,0	74,9

11.6. ábra A helyközi személyszállítási teljesítmények 2011. évi megoszlása



15. A vasúti szállítás részesedése a szárazföldi áruszállítási teljesítményből, 2010 (%)

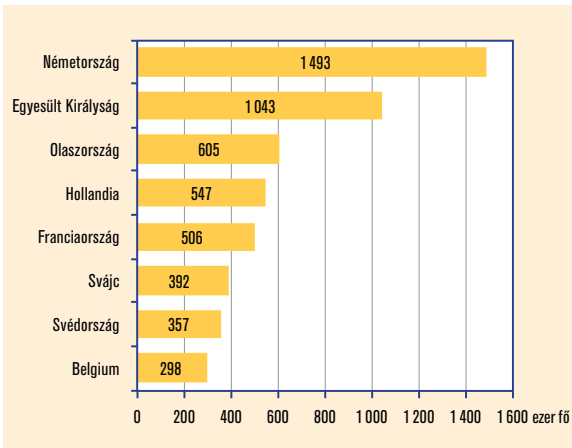
11.9. tábla A helyi közösségi közlekedés keretében szállított utasok száma

Megnevezés	2009	2010	2011
Autóbusz	1 229	1 152	1 139
Villamos	463	449	453
Trolibusz	100	95	94
Metró, földalatti	315	302	303
Helyiérdekű vasút	73	70	70
Összesen	2 179	2 067	2 059

(millió fő)

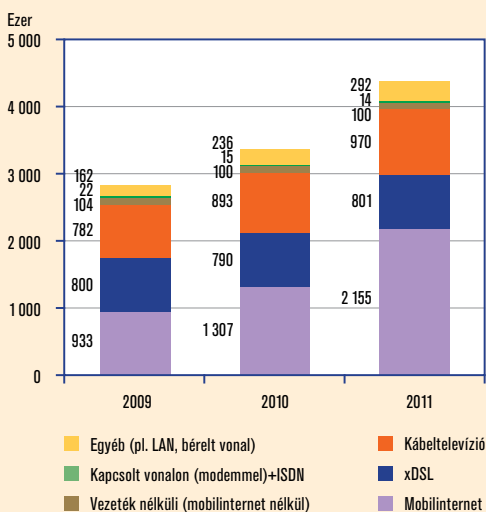
11.7. ábra A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér legnagyobb utasforgalmú viszonylatai, 2011

(összesen = 8 millió 921 ezer fő)



INTERNET, TELEFON

11.8. ábra Az internet-előfizetések kapcsolattípusonként



11.10. tábla A vállalkozások honlapján elérhető szolgáltatások

(a honlappal rendelkező vállalkozások arányában, %)

Megnevezés	2009	2010	2011
Termék-szolgáltatásinformációk	86,9	86,9	87,7
Online megrendelés	25,9	26,7	25,5
Álláshirdetések, online jelentkezési lehetőség	21,5	21,2	20,1
A termék testreszabásának lehetősége	22,8	23,7	18,4
A megrendelések online követhetősége	12,8	12,9	12,3

16. Az e-kereskedelemben rendszeresen (legalább 3 havonta) részt vevő lakosság aránya, 2011

(%)

11.11. tábla A telefonálás főbb adatai, 2011

Megnevezés	Vezetékes telefónia	Mobiltelefon
Vezetékes fővonalak, illetve mobil-előfizetések száma, ezer	2 908	11 690
Kiinduló hívások száma, millió	1 599	8 368
Egy vonalra, illetve előfizetésre jutó beszélgetések száma	550	716
időtartama, perc	1 861	1 528
A kiinduló hívások átlagos ideje, perc	3,4	2,1

11.12. tábla A háztartások ellátottsága információs és kommunikációs eszközökkel

(a háztartások arányában, %)

Megnevezés	2009	2010	2011
Mobiltelefon	90,4	93,2	94,7
Asztali számítógép	56,8	58,6	59,5
Laptop	21,0	26,0	31,0
Kézi számítógép	3,6	3,9	4,7
Internetkapcsolat	55,1	60,5	65,2
Ebből: szélessávú internetkapcsolat	50,9	52,2	60,8

TURIZMUS

11.13. tábla Magyarországra érkező külföldi látogatók főbb országok szerint

Ország	2009	2010	2011
Szlovákia	9 095	8 404	8 825
Románia	7 783	7 614	7 575
Ausztria	6 437	6 696	6 649
Németország	3 130	3 135	3 026
Szerbia, Montenegró, Koszovó	2 201	2 329	2 964
Ukrajna	1 685	1 819	1 831
Bulgária	1 234	1 191	1 380
Lengyelország	1 566	1 540	1 331
Horvátország	971	868	934
Csehország	1 077	1 003	916

11.14. tábla A Magyarországra látogató külföldiek száma és kiadása az utazás célja szerint, 2011

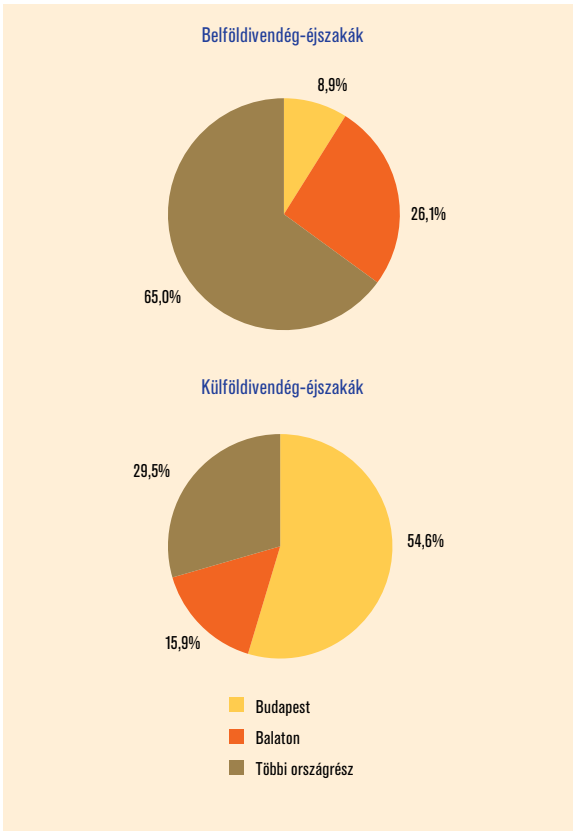
Motiváció	Látogatók		Látogatók kiadása	
	száma, ezer	megoszlása, %	milliárd forint	megoszlása, %
Szabadidős turizmus	12 197	29,5	713	59,4
Ebből:				
rokon-, barátlátogatás	4 039	9,8	138	11,5
gyógy- és egészségturizmus	1 880	4,6	153	12,8
Üzleti turizmus	1 422	3,4	134	11,2
Ebből:				
konferenciaturizmus	139	0,3	18	1,5
Turisztikai motiváció összesen	13 620	33,0	847	70,6
Tanulás	291	0,7	34	2,8
Vásárlás	10 035	24,3	138	11,5
Munkavégzés	2 031	4,9	79	6,6
Átutazás	14 984	36,3	96	8,0
Egyéb	342	0,8	6	0,5
Nem turisztikai motiváció összesen	27 684	67,0	353	29,4
Mindösszesen	41 304	100,0	1200	100,0

17. Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken, 2011 (éjszaka)

11.15. tábla A vendéglátóhelyek eladási forgalma

Év	Kereskedelmi	Munkahelyi	Összesen
Megoszlás, %			
2009	86,1	13,9	100,0
2010	84,6	15,4	100,0
2011	86,0	14,0	100,0
Volumenindex, az előző év = 100,0			
2009	91,3	102,4	92,7
2010	96,9	110,1	98,7
2011	97,5	86,4	95,8

11.9. ábra A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak területi megoszlása, 2011

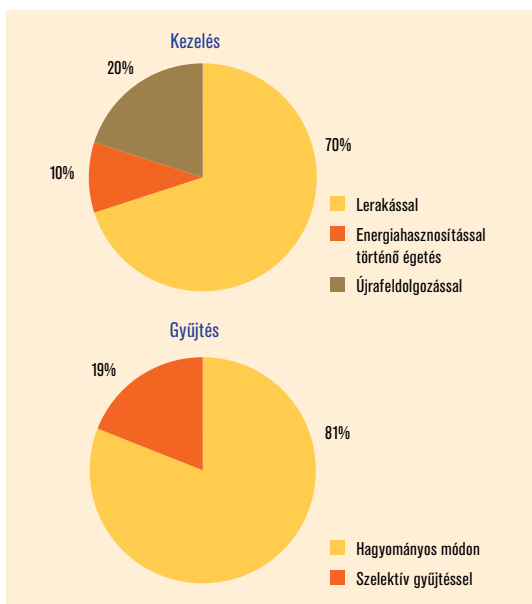


12. Környezet

12.1. tábla Környezeti adatok

Megnevezés	2008	2009	2010
Erdőterület, ezer hektár	1 903	1 913	1 922
Az összes települési, közüzemileg tisztított szennyvíz, millió m ³	519,8	507,5	558,3
A legalább biológiailag tisztított települési szennyvíz aránya, %	73,9	75,7	96,9
Települési szilárd hulladék, kg/fő	454	430	403
Hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya, %	92,4	92,2	92,3
Szén-dioxid kibocsátás, kg/fő	5 603	5 044	5 132
Nem metán illékony szerves vegyületek (NMVOC), kg/fő	14	13	11
Kén-dioxid kibocsátás, kg/fő	9	8	3
Szilárdanyag-kibocsátás, kg/fő	6	8	17

12.1. ábra A települési szilárd hulladék gyűjtése és kezelése, 2010



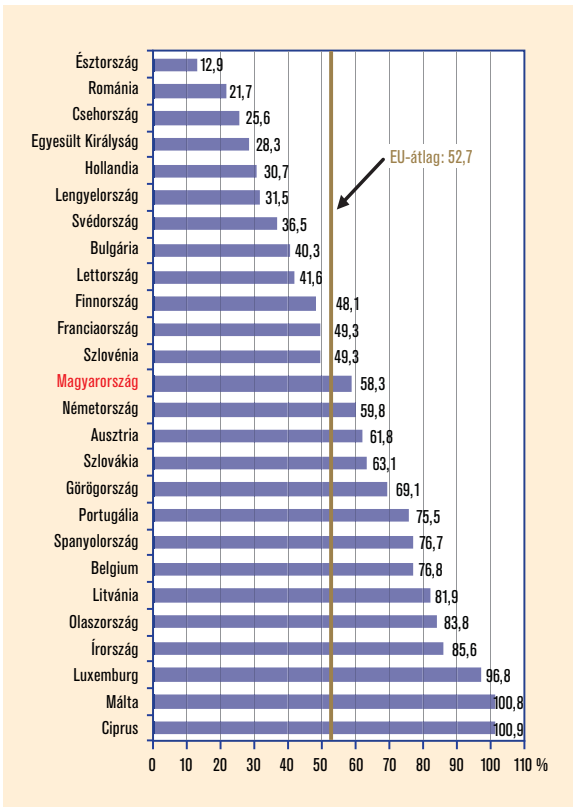
18. A városok egy köbméter levegőjében fellelhető porszennyeződés, 2009

(mikrogramm)

12.2. tábla Energiafelhasználás

Év	Összesen		Egységnyi GDP-re jutó felhasználás, előző év = 100,0
	petajoule	előző év =100,0	
2008	1 126,3	100,1	99,2
2009	1 055,6	93,7	100,6
2010	1 085,0	102,8	101,5

12.2. ábra Az unió és tagországainak energiafüggősége, 2010*
(a nettó import aránya a bruttó belföldi fogyasztáson belül)



* Dánia nettó exportőr.



népszámlálás 2011

„És lőn azokban a napokban, Augusztus császártól parancsolat adaték ki, hogy mind az egész föld összeíratassék. Ez az összeírás először akkor történt, mikor Síríában Cziréníus volt a helytartó. Mennek vala azért mindenek, hogy beírattassanak, kiki a maga városába. Felméne pedig József is Galileából, Názáret városából Júdeába, a Dávid városába, mely Bethlehemnek nevezetik, mivelhogy a Dávid házából és háznépe közül való volt...”

(Lukács evangéliuma. 2,1–4.)

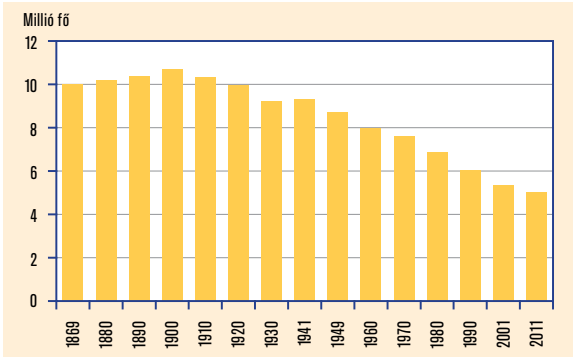
A népszámlálások célja kezdetben a hadra fogható, adózó, azaz az állam szempontjából fontos népesség létszámának megállapítása volt. Az eredeti funkció a modern censzusok során megváltozott, feladatává a részletes népességstruktúrák megállapítása, a társadalmi viszonyok és a családi kapcsolatok bemutatása vált. A folyamatosan változó és összetettebbé váló társadalmi és gazdasági folyamatok megismeréséhez – bővülő és tökéletesedő eszköztár mellett is – információra van szükség, így válhatnak a történelmi korok lenyomataivá, és egyúttal részei a kollektív emlékezetnek.

DEMOGRÁFIA TÖRTÉNETI TÁVLATOKBAN

Magyarországon az első mai értelemben vett népszámlálástól (1869) 1941-ig az ország népessége folyamatosan nőtt, hátország lévén még az első világháború vesztesége sem okozott jelentős csökkenést. A második világháborút követő népszámlálás (1949) eredménye szerint a mai ország területén 110 ezerrel kevesebben, 1960-ra – az 1950-es évek első fele népesedéspolitikájából¹ és a háború okozta megrázkódtatást követő pozitív hatásból adódóan – már mintegy 650 ezer fővel többen éltek, mint 1941-ben.

¹ Ratkó-korszak.

1. ábra Népeségyszám a censusok éveiben
(a mindenkori országhatár szerint)



Az 1970-es években az ún. „Ratkó-gyerekek” népes korosztálya ért szülőképes korba, akik a gyermekvállalást ösztönző népesedéspolitika mellett 1980-ig biztosították gyarapodásukat. Ezt követően a folyamat megszakadt, és a gyermekvállalási hajlandóság csökkenni kezdett, amiben az 1990-es évek második felétől, a „Ratkó-unokák” szülőképes korba lépésétől sem következett be változás. Ezzel párhuzamosan a halálozások száma rendre meghaladta a születéseket. Magyarország népessége három évtizede fogy, amit egyre kevésbé fékez a bevándorlási többlet. Az ország területén 2011. október elsején 9 millió 982 ezer ember élt, mintegy 216 ezerrel kevesebben, mint egy évtizede.²

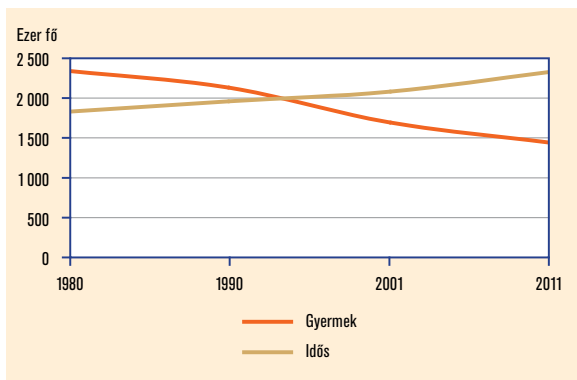
GENERÁCIÓK EGYMÁS MELLETT – A NÉPESSÉG ÖREGEDÉSE

Az alacsony termékenységből és az életkor hosszabbodásából adódóan a népesség – hasonlóan az európai irányzatokhoz – öregszik. Csökken a gyermekek³, és nő az idősek száma. Száz lakosból 1990-ben 19, 2001-ben 20, 2011-ben 23 már betöltötte a hatvanadik évét. A gyermekek aránya 2006 óta rendre alacsonyabb az idősekénél. A demográfiai egyensúly megbomlása számos társadalmi és gazdasági gond forrása. A társadalom számára 1990-ig az eltartási gondot a gyermekek jelentették, ma többségében az idős generációk. Az eltartási teher az elmúlt évtizedben mérsékelten nőtt.

² Az összeállítás a kérdőívek mintegy 1 százalékát magában foglaló mintából származó becslések alapján készült, az eredmények előzetesnek tekintendők.

³ 0–14 évesek.

2. ábra A gyermek és időskorúak száma



A népszámlálások szerint mindenütt több a fiú az újszülöttek között, amivel a természet azt a tényt ellensúlyozza, hogy körükben a csecsemőhalandóság valamivel magasabb. A népességben belüli „férfi–nő” arány negyven év felett fordul, a negyvenes életévek közepétől valamennyi korosztályban több a nő, mint a férfi. Az időskorúaknál azonban a nőbőbblet az elmúlt évtizedben csökkent.

„Egy nemzet ereje a kiművelt emberfők sokaságában rejlik.”

(gróf Széchenyi István)

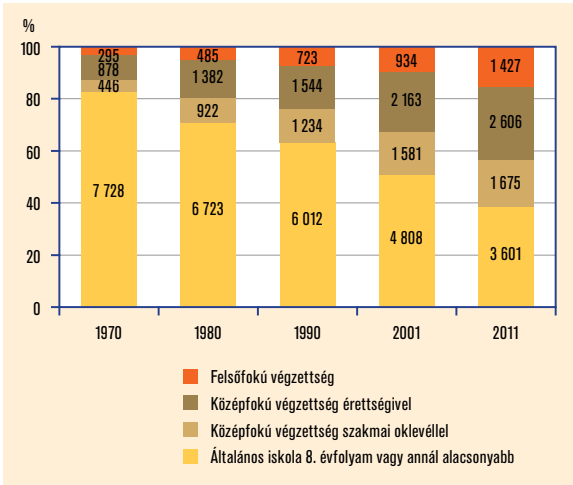
A lakosság iskolázottsága folyamatosan javuló. Ebben a nemzedékváltáson túl meghatározó szerepe a változó gazdasági környezetnek van. A jobb elhelyezkedési lehetőségek reményében meghosszabbodott a tanulási idő, és a közép-, majd a felsőoktatási expanzió hatására jelentősen emelkedett a közép- és felsőfokú végzettségűek aránya.

1. tábla A népesség főbb csoportjainak iskolázottsága
(a megfelelő korúak százalékában)

Legmagasabb iskolai végzettség	1980	1990	2001	2011
A 15 éves és idősebbekből általános iskola 8. évfolyam	32,8	35,6	33,8	28,4
A 18 éves és idősebbekből érettségizett	17,3	19,9	26,7	31,9
A 25 éves és idősebbekből diplomát szerzett	6,5	10,1	12,6	18,9

A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az elmúlt évtizedben nagymértékben csökkent, de változatlanul jelentős. A szakiskolában, szakmunkásképző iskolában szakmai oklevelet szerettek száma az utóbbi évtizedben alig változott.

3. ábra A 7 éves és idősebb népesség száma és megoszlása iskolai végzettség szerint



A férfiak között továbbra is több mint kétszer annyi a szakmunkásképzőt, szakiskolát végzettek aránya, mint a nők között. Összességében a nők magasabban képzettek: mind az érettségizettek, mind a felsőfokú végzettségűek között többen vannak a férfiaknál.

AZ EGYÜTTÉLÉSI FORMÁK VÁLTOZÁSAI – GYERMEKVÁLLALÁS

Az elmúlt század utolsó harmadától a családról, a házasságról és a gyermekvállalásról való gondolkodás érzékelhetően megváltozott. Míg házasságban 1980-ban a férfiak 71%-a és a nők 64%-a élt, addig jelenleg ez az arány 47, illetve 42%. A visszaesés arra enged következtetni, hogy a közvélemény által korábban leginkább elfogadott együttélési forma, a házasság mellett napjainkban a társadalom toleránsabb az alternatív együttélési módokkal szemben is. A szemléletváltást jelzi a nőtlenség, a hajadonok és az elváltak rétegének szélesedése is: utóbbiak aránya 2011-re elérte az özvegyekét. Figyelemre méltó

tó az életkezdők, a fiatalabb generációk (15–39 évesek) „csendes állásfoglalása” a kérdésről, amennyiben közöttük ma száz férfiből 74, nőből 64 gyarapítja a nőtlenek, illetve a hajadonok táborát.

A jövőről, a gyermekvállalásról szóló elképzelések fejlődnek ki abban is, hogy ma száz nőre⁴ 147 élveszületés jut a 2001. évi 153-mal szemben. A termékenység csökkent, bár a hajadonok, a házasok és az elváltak is több gyermeket vállaltak, mint tíz éve. Bár a házasságon kívüli gyermekvállalás elterjedtebb – és az újszülöttek több mint 40%-ának szülei nem házasok –, a gyermekek többsége ma is házasságban születik. A házasságban mintegy hatszor annyi gyermeket hoznak világra, mint a nem házasságban – arányuk jelentős csökkenése viszont negatív irányban befolyásolja a folyamatot.

HÁZTARTÁS ÉS CSALÁD

A háztartás a társadalom legkisebb gazdasági közössége. Egy háztartásban több család is élhet. Magyarországon a háztartások alig több mint fele alapul párkapcsolaton. A gyermekeket egyedül nevelők aránya tovább emelkedett, és ma csaknem minden nyolcadik háztartás ilyen. Egyszemélyes jelenleg minden harmadik háztartás, amiben az életformaváltás éppúgy szerepet játszik, mint a népesség gyorsuló öregedése. Az egyedülállók kilencetizede (1,1 millió ember) egyedül, más háztartás nélkül él a lakásban.

KEVESEBB ÉS KISEBB CSALÁD

„A család és az otthon az, amely által az emberi társadalom legnagyobb erényei születnek, erősödnek és táplálkoznak.”

(Winston Churchill)

A *családok* és a családban élők számának 1980-ig tartó emelkedése megszakadt. A demográfiai folyamatok nyomán a családok száma és nagysága csökken. Az elmúlt évtizedben a száz családra jutó családtagok száma 291-ről 286-ra apadt. Ezen belül a párkapcsolaton alapuló családok száma és mérete mérséklődött, a gyermeket egyedül nevelőké nőtt.

4 Termékenységen a 15 éves és idősebb nők élveszületett gyermekeinek száz azonos korú nőre jutó számát értjük, függetlenül attól, hogy a gyermek az eszmei időpontban életben volt-e. Az élveszületett gyermekek száma nem tartalmazza az örökre fogadott vagy nevelt gyermekeket.

A gyermeket nevelő házaspárok aránya az összes családon belül egy évtized alatt 45-ről 37%-ra esett vissza. A családok 28%-ában gyermek nélkül élnek házaspárok, innen feltehetőleg már „kirepültek” a gyermekek. A családok 15%-a élettársi kapcsolat⁵, minden ötödikben pedig az egyik szülő – többségében az anya (86%) – nevel egy vagy több gyermeket.

A családok 36%-ában egy gyermeket, 22%-ában két gyermeket, 8%-ában három vagy több gyermeket nevelnek, 34%-ában pedig nincs gyermek. A tíz évvel korábbihoz képest az arányok annyiban változtak, hogy a két gyermekkel élő családoké csökkent, és valamelyest nőtt a többgyermekeseké.

A párkapcsolaton alapuló családoknál száz családra 97 gyermek jutott, öttel kevesebb, mint az előző népszámláláskor – de ebben szerepet játszik a gyermek nélkül élő párok magas aránya is. Ugyanakkor száz egyszülős családban átlagosan 142 gyermeket nevelnek, két gyermekkel többet, mint tíz éve. A gyermekes párkapcsolatokban nem csökkent az átlagos gyermekszám, itt a száz családra jutó gyermekek száma átlagosan 30 fővel magasabb, mint az egyszülős családokban.

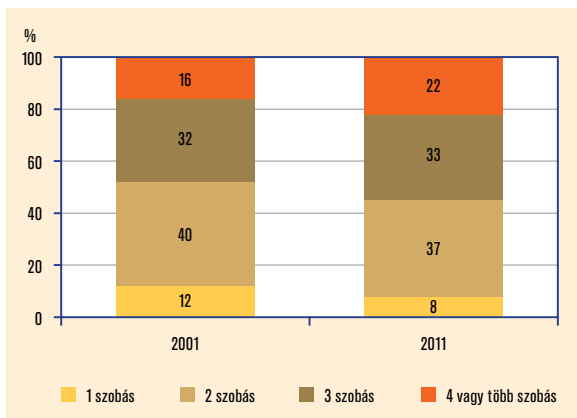
LAKÁS, LAKHATÁS

A népszámlálások hagyománya szerint a lakások és a lakott üdülők együttesen alkotják az ország lakásállományát, amely a 2011-es census alkalmával 4 millió 383 ezer lakást jelentett. A két népszámlálás közötti időszak elejét intenzív lakásépítési kedv jellemezte, amely először stagnálásba, majd – az építést ösztönző kedvezmények visszaszorulása és a gazdasági válság hatására – az időszak végére mélyrepülésbe váltott. A lakásállomány az évezred első évtizedére jellemző 7,8%-os gyarapodása (318 ezer lakás) így is nagyobb volt az 1990-es évek üteménél. A népességfogyás és a lakásállomány gyarapodásának eredőjeként tovább csökkent a laksűrűség, száz lakásra 251, 16-tal kevesebb lakó jutott.

Folyamatosan csökken az egy- és kétszobás lakások aránya, és ma már minden ötödik lakásban négy vagy annál több szoba van.

⁵ Az élettársi kapcsolatokat hazánkban először 1970-ben vették számba, arányuk akkor mindössze 2% volt.

4. ábra Lakott lakások megoszlása szobaszám szerint



A lakások alapterületét tekintve csökkent a 60 m²-nél kisebb, valamint az egy- és kétszobás lakások száma, és nőtt a 60 m²-nél – különösen a 100 m²-nél is – nagyobb, valamint a háromnál több szobás lakások száma. A gyermekkorúak közül élnek legtöbben négy- vagy többszobás lakásban. Az átlagos alapterület 4 m²-rel, 79 m²-re nőtt. A lakásállomány minősége javult, száz lakásra ma már 106 fürdőszoba jut. Vívezetékekkel a lakások 97, szennyvízelvezetéssel 96, vízöblítéses WC-vel 94%-a van ellátva. A félkomfortos, komfort nélküli, szükség- és egyéb lakások száma 268 ezer, az összes lakott lakás 7%-a. A népesség 31%-a 100 m²-nél nagyobb lakásban élt, tíz évvel korábban ez az arány 27% volt. A lakások 97%-a magántulajdon.

népszámlálás
2011

Lakáskérdőív

Az adatszolgáltatás a 2009. évi CXCV. törvény alapján kötelező!
Az adatok kizárólag statisztikai célra használhatók!

...it Hojgyem, Uram!

ország területén 2011 októberében a 2009. évi CXCV. törvény alapján kötelező!
ki számára kötelező, az adatgyűjtés végrehajtása az önkormányzatok, a szakmai felügyelet
kérdőívek kitöltésével Ön is tegyen eleget kötelezettségének!
LAKÁSKÉRDŐÍV kérdéseire válaszoljon, majd töltsön ki annyi SZEMÉLYI KÉRDŐÍVET

KÉRDŐÍVET kell kitölteni
ilyen magyar vagy külföldi állampolgárról, aki életvitelszerű
kai pihenését általában, a hét nagyobb részében
ezelés, üdülés, rokonlátogatás miatt),
személyekről, akiknek ezen a lakcímen van
ban, munkásszálláson, alberletben
ng külföldön tartózkodnak, és
11. október 1-je, sz
zó kérdése
kítőik

Személyi kérdőív

Az adatszolgáltatás a 2009. évi CXCV. törvény alapján kötelező!
Az adatok kizárólag statisztikai célra használhatók!népszámlálás
2011A lakáskérdőív 1. oldaláról
kell átmásolni.

azonosító:

I. Demográfia

1. Neme:

férfi nő

2. Születési ideje:

 év hónap nap

3. Állampolgársága:

magyar magyar és külföldi,
mégpedig: nem magyar, mégpedig: hontalan
 1 2

4. A lakáskérdőíven szereplő címre vonatkozó adatok

4.1. A cím az Ön

lakóhelye (bejelentett állandó lakcíme) tartózkodási helye (bejelentett ideiglenes lakcíme) nem bejelentett lakcíme 4.2. Milyen jogcímen lakik itt? tulajdonos vagy rokona, hasznélvező ...t bérli vagy a bérlo rokona 7. Van a lakáskérdőíven szereplő
Ha van, hol? (Több lakcím is lehet)nincs van, lakóhelyként bejelentett
(állandó) lakcíme van, tartózkodási helyként
bejelentett (ideiglenes) lakcíme van, nem bejelentett lakcíme van, külföldön 1. 2. 8. Melyik lakcímén él
lakóhelyén (bejelentett lakcíme) tartózkodási helyén (bejelentett ideiglenes lakcíme) nem bejelentett lakcíme külföldön 9.1. Él-e valaha legutóbb
mai területén kívül, az utolsó
nincs igen, az ország jelenlegi
megnevezése: 9.2. Mikor tért vissza
Magyarországra? 10. Mi a törvény szerinti
nő, hajadon házas özvegy elvált bejegyzett élettárs

A magyar tenger és a 800 éves Balatonfüred

„Ha a boldogságot egy tájjal akar-
nám kifejezni, a Balatont választan-
ám.”

(Déry Tibor)

A Balaton Közép-Európa legnagyobb tava, keletkezését tektonikai és eróziós erők segítették. Mai alakját a pleisztocén kori utolsó jegesedés során nyerte el. A mai balatoni tájképre erősen rányomják bélyegüket a földtörténeti pliocén kor végén keletkezett bazaltvulkánok maradványai, a Tapolcai-medence tanúhegyei. Ugyancsak vulkáni utóműködés eredményei a Hévízi tó és a tihanyi gejzirkúpok, míg a tapolcai tavas barlang és a füredi savanyúvíz karsztosodási folyamatok révén jött létre. A Balaton környékén már az őskorban tartózkodott ember: közel másfélszáz, állati csontokból készített szerszámot tártak fel a 12 ezer éves lovasi vöröstasyag bányában, amely az európai bányászat legrégebbi emléke. A kelták után kevesebb (Balatonföldvár, Balatonszentgyörgy), a rómaiak után annál több emlék maradt a tó környékén. Pannónia tartomány villagazdaságainak – közülük a balácapusztai volt a legnagyobb – legnépesebb csoportja a Lacus Pelso környékén virágzott, legalább félszáz régészeti lelőhelyet hagyva maga után. Galerius császár a mai Siófok, Tiberius a mai Badacsony helyén mulatta szívesen az időt. Ám hiába épült fel a hatalmas fenékpusztai erődítmény, a keletről érkező nomádokat nem tudta megállítani.

Később a több évszázados avar uralmat a frank váltotta, majd a mai Kis-Balaton területén Pribina morva fejedelem vezetése alatt a szláv törzseknek volt szállásterülete. A honfoglaló magyarok 900 körül foglalták el a Veszprémtől a Kis-Balatonig terjedő vidéket. A pogány hitet végsőkéig őrző Koppány a déli parton ütötte fel tanyáját. Számos település neve őrzi a hajdani vezérek nevét (Kál, Jutas, Fajsz). A terjedő kereszténység első bástyája a tihanyi apátság volt (1055), de hamarosan Koppány hajdani somogyvári birtokán is monostor épült, csakúgy mint Dörgicsén vagy Nagyvázsonyban. A környék hegycsúcsain ülő végvárok (Szigliget, Csobánc, Fonyód, Tihany, Szemes, Szentgyörgy, Keszthely) a török elleni harcok emlékeit őrzik.



A Badacsony vulkáni kúpja a víz felől

A lakosság számára a hódoltság idejét különösen nehézé tették a két nagy birodalom (Oszmán és Habsburg) közötti állandó csatározások. A Kis-Balaton láp- és mocsárvidéke ugyan sokaknak menedéket nyújtott, ám a lakosság száma oly mértékben megcsappant, hogy a csaták elmúltával szlovákokat, németeket telepítettek be a környékre. Ahogy a vidék lassan kezdett magához térni a bénító háborúskodás után, a földművelés és a halászat mellett a szőlőtermesztés vált a tóparton élők fő megélhetési forrásává.

A Balaton számokban

Hossza:	77 km
Szélessége:	1,3 és 14 km között, átlagosan 7,8 km
Felülete:	600 km ²
Vízömege:	2 milliárd m ³
Átlagos vízmélység	3,3 m
Átlagos víz hőmérséklet :	12,4 C° – nyáron 23–25 C°
Állójeges napok száma:	57
Környékén élők száma:	155 ezer fő

Festetics György, a Keszthelyen nyugvó földbirtokos alapította a Georgikont, építtette a tó valaha volt legnagyobb vitorlását, a Phoenixet. Nevéhez köthető a Helikon játékok elindítása és Hévíz gyógyfürdővé válása.

Pálóczi Horváth Ádám, a Balatonfüreden élt jogász, mérnök, gazdálkodó és költő nevezte először „magyar tenger”-nek a tavat.

Jókai Mór, a magyar romantika legnépszerűbb írója gyakran időzött a füredi kerektemplom közelében épített nyaralójában feleségével, Laborfalvy Rózával. Ott született többek között a Fekete gyémántok és Az aranyember című regénye is.

Egry József egykori badacsonyi lakhelyén ma múzeum fogadja a látogatókat. A modern magyar festészet kiemelkedő alakja 1918-tól élt a Balaton mellett, ami festészetének stílusalkotó tényezőjévé vált.

Fekete István, a somogyi születésű mezőgazdász és író történelmi, ifjúsági és állatregényeinek is nagy része a Balaton környékéhez, főleg a Kis-Balatonhoz kötődik. Fenépusztán emlékszoba és Matula-kunyhó őrzi emlékét.

Lóczy Lajos geológus, egyetemi tanár, a Magyar Királyi Földtani Intézet igazgatója életének több mint két évtizedét szentelte a Balaton és környéke földtani kutatására. A füredi gimnázium névadója az arácsi temetőben nyugszik.

Blaha Lujza, színésznő, „a nemzet csalogánya” 23 éven át töltötte Balatonfüreden a nyarakat saját villájában.

A Balaton környékének igazi virágzása a reformkorral indult. A Bécsből keszthelyi kastélyába hazaköltöző (I.) Festetics György elindította a Helikoni Ünnepeket, megalapította Európa első mezőgazdasági felsőfokú tanintézetét, a Georgikont, hajóépítésbe fogott, és a közeli Hévíz gyógyfürdőhellyé válásában is szerepet vállalt. A kor társasági életének azonban inkább Balatonfüred lett a központja, ahol Kisfaludy Sándor felépíttette az első kőszínházat. Itt élt Pálóczi Horváth Ádám író, a „magyar tenger” elnevezés kiötlője, elindultak az Annabálók és savanyúvizének köszönhetően gyógyfürdőhelyként is emlegetni kezdték a települést. A Kisfaludy gőzös 1876-os vízre bocsátása után elindult hajóforgalom egy új fürdőélet lehetőségét hordozta magában, amit a déli parton kiépült vasútvonal tovább erősített. (Siófok és Fonyód fellendülése csak ezután indult.) A tó óriási vízállás-ingadozása amellelt, hogy a hajózást és a mezőgazdasági művelést is kiszámíthatatlanná tette, az új vasutat is veszélyeztette. Széchenyi István szorgalmazta a tavat a Dunával összekötő csatorna építését, és az

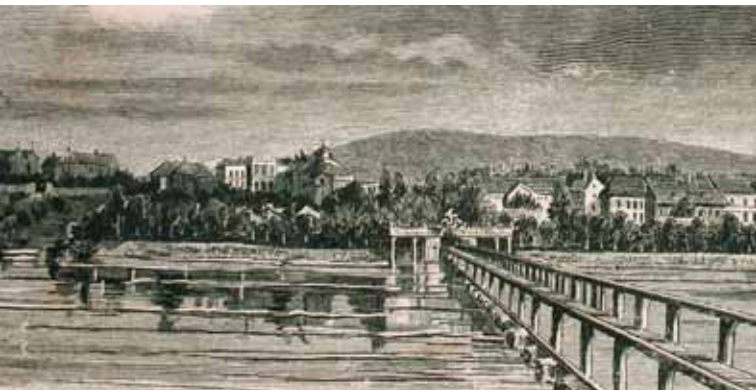
1800-as évek közepén el is készült az első faszilip. A huszadik század eleje a kikötőépítések és a pezsgő fürdőélet kialakulásának korszaka lett.

A mai Balatonfüred területén hét középkori település volt, közülük elsőként (1118) Arácsot említik az oklevelek. Füred neve közel száz évvel később (1211), a tihanyi apátság birtokösszeírásában tűnik csak fel. A török időket e falvak közül csak Arács és Füred vészelte át, a két település 1954-ben egyesült.

A Balaton legrégebbi fürdőtelepe ismertségét savanyúvízes forrásaival szerezte. A környék földbirtokosa, Eszterházy Antal kuructábornok vegyelemezte a források vizét, amit 1722-ben gyógyvízzé is nyilvánítottak. Ekkor már állt egy fából készült – később kőből újraépített – fürdőház, amelyben bérbe vehető szobák is voltak. A település az 1800-as években, a reformkor idején indult igazán fejlődésnek, amikor nem csupán fürdőhely volt már, hanem élénk – főleg nyári – kulturális élete folytán társasági és politikai központtá is vált. Itt



A Tagore sétány platánsora



Balatonfüredi panoráma 1880-ban

épült fel adományokból, apátsági, népi segítséggel 1831-ben a Dunántúl első magyar nyelvű kőszínháza Kisfaludy Sándor közreműködésével. A hagyománnyá vált Anna-bálok közül az elsőt 1825. július 26-án rendezte Horváth János, lánya, Anna Krisztina tiszteletére. A tó első, lapátkerekes gőzhajója 1846-ban tette meg próbaútját a tavon, majd a jórészt Balatonfüredre korlátozódó idegenforgalmat szolgálva szállította



Az Állami Szívkórház



a vendégeket Keszthelyről, Keneséről és Alsóörsről az északi part fővárosába. Balatonfüred mai hangulatát is elsősorban az e korban elkészült pompázatos épületek határozzák meg: a kerek templom, a Gombás-kúria, a Blaha Lujza- és a Jókai-villa, a Horváth- és a Huray-házak, valamint a Döry-nyaraló. A mai óváros ugyanakkor értékes népi műemlékállománnyal is rendelkezik, és a 17. század is itt hagyott néhány építészeti műremeket (a Nagyvendéglő, a Kossuth Lajos-forrás kútháza, a Pálóczi Horváth Ádám-ház és a Széchenyi Ferenc-kastély).

Balatonfüred múltjának és jelenének is kiemelkedő szereplője az Állami Szívkórház. Az 1700-as évek elején a kórház mai területe Tenkovics Miksa birtokában volt, aki az ott fakadt forrás mellett tíz fürdőkádban, kazánnal melegített savanyúvízben biztosított fürdést a vendégeinek. 1765-ben épült az első kőépület (Ófürdőház), majd 1835-36-ban a klasszicista stílusú Újfürdőház. A Balatonra néző Erzsébet-udvar után 1912-13-ban a Tibor-fürdő épületszárnyának felépítésével kialakult az egységes, szecessziós homlokzatú épület. Ekkor már nemzetközi hírű szanatóriumnak számított, Rabindranath Tagore indiai költő is itt talált gyógyulást. Állami kezelésbe 1949-ben került, azóta is folyamatosan korszerűsítik és bővítik, az ágyak száma ma már 500 közeli. A város 1971-ben gyógyüdülő város rangot kapott, szénsavas vize nemcsak a szív- és érrendszeri betegségekre, de a mozgásszervi és a nőgyógyászati bajokra is jó hatással van.

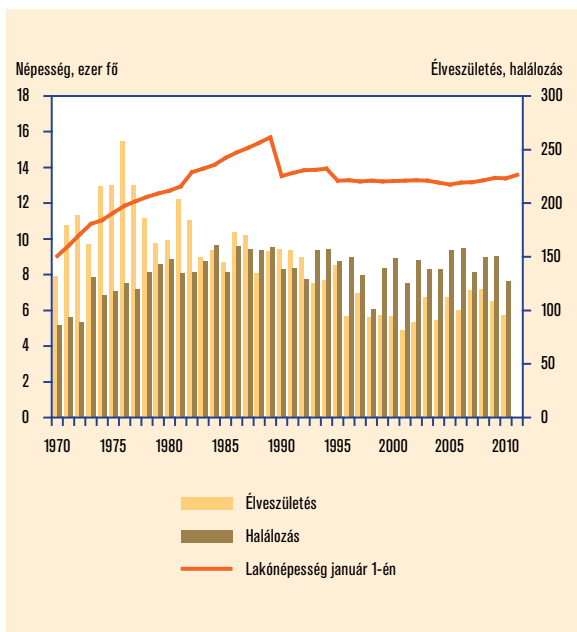
A mai város több mint 4600 hektáron terül el, állandó lakosainak száma megközelíti a 14 ezret. Lélekszáma az utóbbi két évtizedben alig változott. Az időskorú (65 évesnél idősebb) és a fiatalok (14 évesnél fiatalabb) népesség egymáshoz viszo-

nyitott aránya – az öregedési index – jóval magasabb (153%) az országos átlagnál (113%). Az aktívoknak ugyan kevesebb embert kell eltartaniuk a városban (43%), mint ahogy országosan (46%), ám közöttük jóval magasabb az időskorúak aránya. Az utóbbi évtizedben mindössze 600 lakás és – az évtized elején – 19 üdülő épült.

A városban 6 óvoda és 1 bölcsőde működik, közel 500 gyermeket ellátva. A 3 általános iskolába közel 1000, a két középiskolába 800 diák jár. A sportolni vágyókat várja a kézilabda és futball egyesület, de a Yacht Clubban természetesen vitorlásoktatás is folyik.

A település három, egymástól jól elkülöníthető történeti központból áll. A Felsőváros, amely magában foglalja az egykori Ófalut, de itt található a Fehér Templom (református), a Vörös Templom (római katolikus), valamint a település adminisztratív-közigazgatási központja is. A város északkeleti részét képezi Arács, amely Balatonarács néven 1954-ig önálló település volt, míg a parti, üdülőterületi rész a megújuló reformkori városrészsel együtt egyre határozottabb arculatot mutat.

1. ábra Népmozgalmi adatok Balatonfüreden



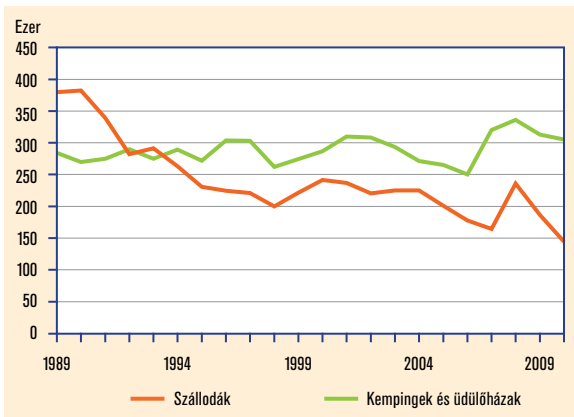
A lakosság nagy részének megélhetését a turizmus biztosítja. 42 szálláshelyen várják a vendégeket, közel 8 ezer férőhellyel. Az itt eltöltött vendégéjszakák száma megközelíti a félmilliót. A külföldiek különösen kedvelik a várost, amelyben ők töltik el a vendégéjszakák közel felét. A legtöbb vendég a szállodákban fordul meg, amelyek közül egy gyógy-, 5 pedig wellness-szolgáltatásokat is nyújt, ezzel meghosszabbítva a kihasználtság időtartamát.

1. tábla Kereskedelmi szálláshelyek Balatonfüreden, 2010

Szállástípus	Szálláshelyek száma	Férőhelyek száma	Vendégek száma	Vendégéjszakák száma	Ebből: külföldiek által eltöltött vendégéjszakák
Kereskedelmi szálláshelyek összesen	42	7 923	140 973	458 797	211 995
Ebből:					
Szállodák	18	3 664	104 973	305 006	106 377
Panziók	3	64	398	979	19
Kempingek és üdülőházak	19	3 945	32 957	144 592	104 135

A fizetővendéglátás egészen elenyészett az utóbbi 15 évben, és a kempingezés népszerűsége is csökkent. Ez utóbbit a külföldiek kedvelik leginkább, a kempingbeli vendégéjszakák 85%-át ők töltik el.

2. ábra A Balatonfüreden eltöltött vendégéjszakák száma





A Jókai villa

A szálláshelyek mellett 125 italüzlet és zenés szórakozóhely, valamint 178 étterem. büfé várja a gasztronómiai örömök és a jóféle balatoni borok kedvelőit.

A borkészítésnek nagy hagyományai vannak a városban, de az egész tóparton is. Már a baláca-pusztai Villa Urbana falaira is szüreti jeleneteket festett a római kor művésze. A veszprémi püspököknek a 11. századtól voltak szőlői Csopakon, Füred pedig évszázadokon át a tihanyi apátság birtoka volt. Balatonfüred 1987 óta a Szőlő és Bor Nemzetközi Városa, egyben a Balatonfüred–Csopak-borvidék központja. A környék tradicionális szőlőfajtája a zöldesfehér színű, rezedailatú olaszrizling, de terem itt szürkebarát, chardonnay, tramini, sauvignon blanc és sárgamuskotály is. A sok napsütés, a magas vas-oxid tartalmú vörös homokkő és a tó tükréről visszaverődő napsugarak alakítják a gyümölcs kitűnő zamatát. A város egyéni gazdálkodói 213 hektáron és 62 pincészetben termelik a híres füredi nedűt.

A gyógyvíz és a borok mellett a hajózási lehetőségek is sokakat a városba csábítanak. A Balatont már a rómaiak is használták szállításra a fenékpusztai építkezéseikhez, a török hódoltság alatt pedig kereskedők szállították rajta árucikkeiket. Bár magyar arisztokraták – pl. a Széchenyiek – is tartottak vitorlásokat a tavon, az első hajóépítő telepet mégis egy angol hajóépítő mester, Richard Young építette 1880-ban, két évre rá pedig megrendezték az első vitorlásversenyt. Ettől kezdve néhány évet kivéve mindig építettek hajókat és rendeztek regattá-

kat Füreden. A hajógyár tulajdonosai időről időre váltották egymást, legutolsó magyar tulajdonosa a Ganz Danubius Hajó- és Darugyár volt, amely 1988-ban megszűntette veszteséges termelését. A létesítményt 1993-ban vette meg Eric Sennebogen, és hozta létre a Termelés-Logistic Centrum (TLC) Kft.-t, ami az egyik legnagyobb német építőgép gyártó cég beszállítója lett. A város jelenleg legnagyobb vállalata és munkaadója a hegesztett acélszerkezetek mellett vitorlášhajókat, csónakokat is gyárt, 80 helyes kikötőt üzemeltet, és 400 férőhelyes kikötőcentrum építését tervezi.

Balatonfüred atmoszféráját egyaránt jellemzi a békebeli elegancia, a rendezettség és a derű. A közelmúlt beruházásai – az új szállodák és a megújuló parti városrész – nemcsak további vendégeket csalogatnak a városba, de a helyiek számára is még kedvesebbé, élhetőbbé teszik, csakúgy mint az utóbbi évek kulturális élénkítése: új múzeum, galéria és képtár, felújított népház és Jókai-emplékház, valamint új irodalmi folyóirat és mozi. A város felpezsdítéséhez nagyban hozzájárulnak az évről évre visszatérő nagyrendezvények is, mint például a Kék-szalag vitorlášverseny vagy a Balatonfüredi Borhetek.

Források:

www.vendegvaroutikonyvek.hu

www.eubalaton.hu

www.hajokanno.hu

www.bfkor.hu

www.balatonland.hu

www.tlckft.hu

www.egykor.hu

hu.wikipedia.org



Vitorlášverseny

Készült a Tájékoztatói főosztályon, a szakstatisztikai főosztályok
és a Veszprémi Főosztály közreműködésével.

Felelős kiadó:
Dr. Vukovich Gabriella elnök

Főosztályvezető:
Szabó István

Felelős szerkesztő:
Freid Mónika

Szerzők:
Andrejcsik Linda, Bakos Norbert, Deák Tiborné, Freid Mónika,
Herzog Tamás, Jávorszkyé Nagy Anikó, Kelemen Nóra, Kovács Benedek,
Kovács Krisztián, Majoros Marcella, Molnár Beatrix, Nagyné Pakula Urszula,
Oparin-Salamon Melinda, Szittyá Ferencné

A kéziratot gondozta:
Polónyi Katalin

Tördelőszerkesztők:
Gyulai Katalin, Simonné Horváth Gabriella, Zombori Orsolya

Internet: <http://www.ksh.hu>

Borítóterv: Lounge Kft.